

Kapittel 13

Effektivitet, velferd og markedsvikt

Oppdatert: 2022-11-11

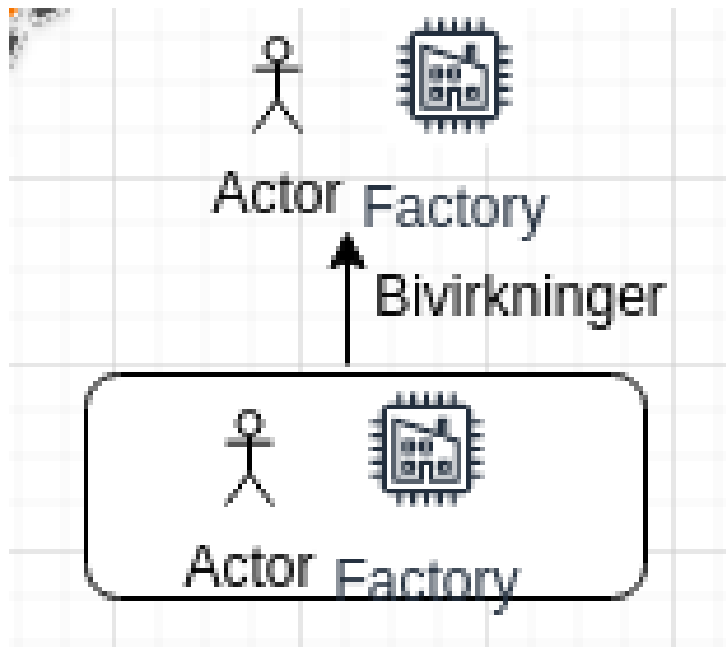
Markedssvikt

Avvik fra forutsetningene om fullkommen konkurranse

1. **Ufullkommen konkurranse og anvendelse av markedsrett** (sett på tidligere)
2. **Eksterne virkninger** (ser på nå)
3. Kollektive goder
4. Formyndergoder
5. Ufullstendig informasjon

Markedssvikt #2: Eksterne virkninger

Er *bivirkninger* av andres konsum eller produksjon som den som forårsaker bivirkninger ikke tar hensyn til når man skal fatte beslutningen om hvor mye man skal produsere eller konsumere.

Negative eksternaliteter

Tabell 13.1 Eksempler på negative eksternaliteter

Fra \ Til	Konsument	Produsent
Konsument	Passiv røyking som skader andre	Privat bilkjøring som hindrer næringstransport
Produsent	Fabrikkutslipp som forurensrer drikkevann	Seismisk skyting på fiskefelt under gyting

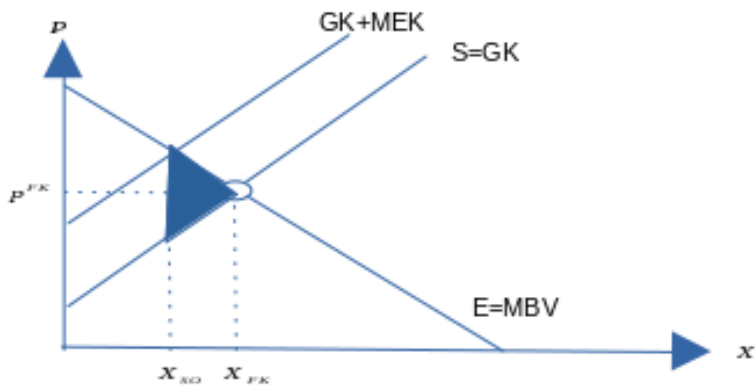
Positive eksternaliteter

Tabell 13.2 Eksempler på positive eksternaliteter

Fra \ Til	Konsument	Produsent
Konsument	Fin hage til glede for andre, vaksine som også beskytter andre	Fysisk trening som fører til redusert sykefravær
Produsent	Vei som også kan brukes som natursti	Biholdet til en honningprodusent, som er gunstig for fruktdyrkere i nærheten

Negative eksternaliteter under fullkommen konkurranse

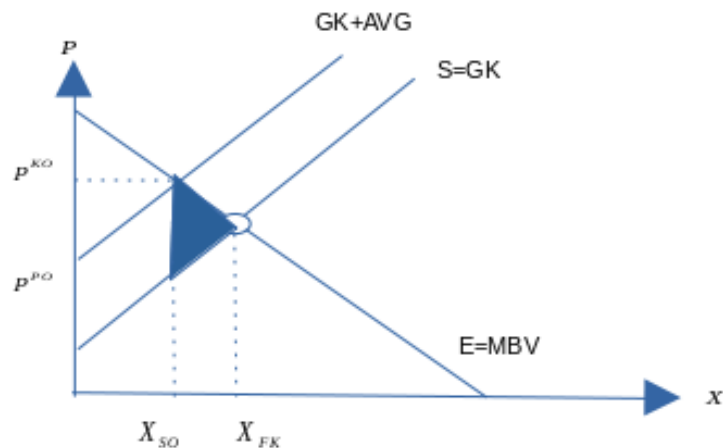
Anta det er negative eksternaliteter ved produksjonen. Det betyr at den samfunnsøkonomiske grensekostnaden består av bedriftenes grensekostnader pluss marginal ekstern kostnad MEK, dvs. $GK + MEK$.

Den samfunnsøkonomisk effektive mengden er x_{SO} enheter kjennetegnet ved at marginal betalingsvilje (gjenspeilet i etterspørselskurven) er lik den samfunnsøkonomiske grensekostnaden $GK + MEK$.

Mulige løsninger (offentlige myndigheter)

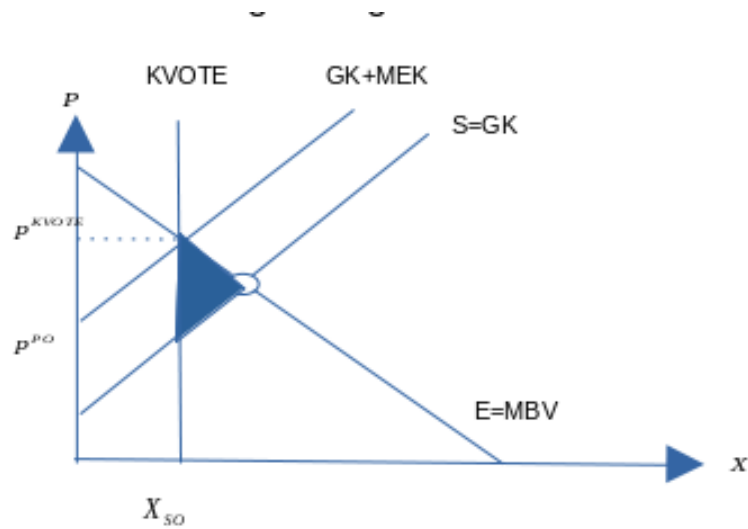
- Avgifter og subsidier

Ved å ilegge en avgift $t = MEK$ per produsert enhet vil markedstilbudet skifte opp tilsvarende MEK og det etableres en ny markedslikevekt med markedspris p_{KP} og likevektsmengde x_{SO} . Dermed vil avgiften i dette tilfellet fjerne et effektivitetstap og altså bidra til en samfunnsøkonomisk mer effektiv ressursbruk.

- Direkte reguleringer

Alternativt kan samme produksjonsnivå x oppnås ved at myndighetene innfører en kvote som regulerer produksjonen slik at den ikke blir høyere enn det som er samfunnsøkonomisk optimalt.

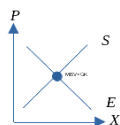
Appendiks (diagramark fra forelesningen)

P
L
A
N
L
E
G
G
E
R

Produsent
 $GK = C_v'(X)$
 $VK = C_v(X)$
 $PO(X) = PX - C_v(X)$

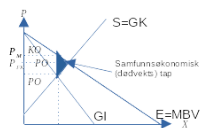
Konsument
 $MBV = B'(X)$
 $B = B(X)$
 $KO(X) = B(X) - PX$

Sosial planelegger
 Velferd $= SO = PO + KO$
 $SO = (PX - C_v(X)) + (B(X) - PX)$
 Maks SO mhp. X
 $P - C_v'(X) + B'(X) - P = 0$
 $C_v'(X) = B'(X)$
 $MBV = GK + MEK$

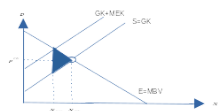
M
A
R
K
E
D
S
V
I
K
T

Markedsmakt

Eksterne virkninger

Eksternaliteter: Er bivirkninger av andres konsum eller produksjon som den som forårsaker bivirkninger ikke tar hensyn til når man skal fatte beslutningen om hvor mye man skal produsere eller konsumere.

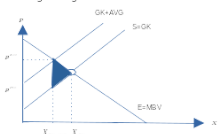

- Kollektive goder
- Formyndergoder
- Ufullstendig informasjon

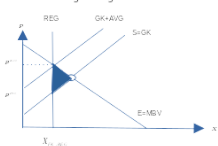
L
Ø
S
N
I
N
G
E
R

- Lover og regler
- Institusjoner og tilsyn

Avgifter og subsidier

Direkte reguleringer

○ ○ ○

○ ○ ○